

Sittard, augustus 2022

Voorkant: Kaieteur waterval

Met dank aan Robbert Crul voor het vrijgeven van zijn reisverslag: Terug naar de wildernis - een persoonlijke belevenis

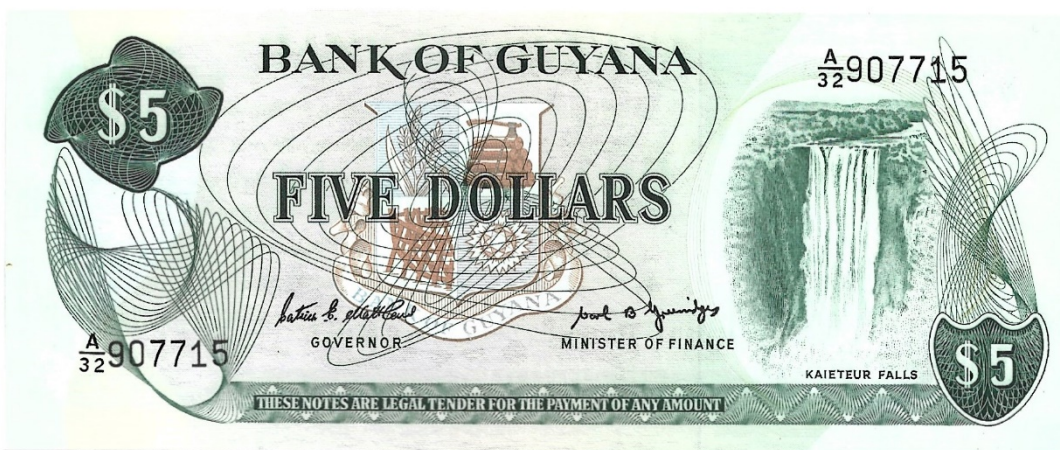
(Mabura Hill, Bunnik, 1991)

© Niets uit deze uitgave mag worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Alle personages, toestanden, gebeurtenissen en instellingen in deze roman zijn louter denkbeeldig. Elke gelijkenis met de werkelijkheid berust bijgevolg op het toeval.

Alle rechten voorbehouden.

De wachter van de witzandweg.

Slaperig keek Reinoud zijn raam uit en kreunde... wat zou het nu weer voor een dag worden. Hij keek de Ridderschapstraat af en zag de domtoren, keek de andere kant op en zag het huis van bewaring. Hij had dit pand gekocht van de makelaars van Bokhorst & Van Erp toen hij nog student was en hij hier woonde. De Ridderschapstraat was een zijstraat van de Wittevrouwenstraat en lag aan de achterzijde van de Wittevrouwenkade.

‘Het moest niet gekker worden’, mompelde hij voor zich uit. ‘Eén vrouw was al genoeg laat staan vier.’

Hij stond op liep met een slaapdronkenkop naar de keuken en zette koffie. Vandaag was het Maureen-dag. Hij had er niet veel zin in. Eerst helaas naar de Universiteit via het Lucasbolwerk, de Nachtegaalstraat, de Burg. Reigerstraat, het Wilhelminapark, Rijnsweerd en tenslotte de Uithof. Om daar toe te treden tot het heiligste der heiligen het Trans II (W. van Unnikgebouw).

De zon scheen al fel tegen de hemel toen hij vertrok. De luchten kleuren van diep oranje naar turquoise blauw. Hij was van gegoede komaf. Zijn ouders woonden in Arnhem. Via de MAVO, de HAVO en het Atheneum was hij opgeklommen tot wat hij nu was. Het was een lange weg geweest. Toch had hij zichzelf overtroffen. Misschien wel een beetje teveel.

Hij moest zichzelf motiveren.

‘Alweer zo’n dag, zoals velen’, bromde hij.

Het trans II was niet zo’n ideaal gebouw om in te werken. Het had last van het ‘sick building syndrome’.

Hij haalde de fiets uit het hok achter het huis. Het was nog niet opgeruimd, maar hij had er geen tijd voor en geen zin in. Het lag er nog steeds bij als ware het nog een studentenhuis. Voor een prikkie had hij het huis

kunnen kopen. Nadat het een hotel geweest was, was het een studentenhuis geworden. Het was helemaal uitgeleefd. Hij had er veel aan moeten verbouwen, maar uiteindelijk woonde hij toch binnen de singel en dat was waar het hem om te doen was.

De Ridderschapstraat: de Ridderschap was in het Nederlands recht

het openbaar lichaam of college waarin de edelen van een provincie verenigd waren. Misschien was de straat

wel daarheen genoemd of misschien naar iets anders. De Ridderschapstraat is aangelegd door de Ridderschap, één van de drie instanties die de Staten van Utrecht vormden. Na de reformatie kreeg de Ridderschap het beheer over het Wittevrouwenklooster, een belangrijk klooster voor adellijke jonkvrouwen, dat al in 1229 werd genoemd. In 1663 werd de Ridderschapstraat aangelegd om nieuwe huizen te kunnen bouwen. Het zuidelijke stuk liep langs de achterkant van de tuinen van de huizen aan de Plompetorengracht, waardoor de eigenaren van die panden er hun koetshuizen konden bouwen. De rentmeester van het Wittevrouwenklooster verkocht de overige percelen aan beide zijden van de straat.

Naast het pand tussen nr. 17 (waar hij woonde) en nr. 19 vond men een poort die toegang gaf naar een overdekt fietsenrek, dat allang geen dienst meer deed. De poort was dan ook overgroeid door mos, varens en gras.

Vroeger moest er een school gelegen hebben aan de kant van de Wittenvouwenkade, maar die was nu ook verdwenen. De voorgevel bestond nog steeds uit witgeverfd stucwerk en als je binnenkwam zag je boven je hoofd het woord 'welkom'. Volgens studenten die erin gewoond hadden was het huis voor hun tijd hotel/pension geweest. De naam hadden ze hem verteld, maar was hij vergeten. Hij geloofde dat het 'de

Ridder' heette. Kortom het zag er goed voor hem uit alhoewel hij dat zelf niet zo zag. Hij was doorgedaan in de wetenschap. Na zijn studie. Hij was gepromoveerd in het Academiegebouw.

Het Academiegebouw (Domplein 29) was een geschenk van burgers, stad en provincie bij het 250-jarig bestaan van de universiteit in 1886. Het gebouw kwam uiteindelijk in 1891-'94 tot stand. Het is opgetrokken in de zogenaamde neorenaissance-stijl. Twee haakse vleugels met een diagonaal in de hoek geplaatste ingang, vormen de toegang tot een complex op onregelmatige plattegrond. In dat complex zijn ook het Groot Kapittelhuis en het claustrale huis Achter de Dom opgenomen. In de voorgevel heeft men rijke neorenaissance-motieven verwerkt. In de reliëfs vindt men het embleem van de universiteit met de tekst 'Sol iustitae illustra nos' (Zon der Gerechtigheid verlicht ons).

Hij werkte nu als onderzoeker aan de Universiteit Utrecht, faculteit Aardwetenschappen, vakgroep Fysische Geografie. Een hele mond vol. Maar ja dat was waar hij werkte.

Langzaam liep hij de smalle trap af totdat hij op de begane grond kwam. Hij trok de voordeur achter zich dicht en was in de Ridderschapstraat, met schuin voor hem een of andere schuur. Dwars gebouwd op de weg

met een dak met twee wolfeinden, een gewolfd dak geheten. Hij had hier nog nooit iemand gezien. Een relict uit het verleden misschien of een ongebruikte opslagplaats voor de brandweer, zoals er werd gezegd? Hij schonk er verder geen aandacht aan en liep de straat uit waar het geweld van de Biltstraat en de Voorstraat al van verre waren te horen. Dit was de plek waar de lange provinciale weg die begon bij Arnhem zich door de binnenstad van Utrecht moest persen. Het was één van de meest vervuilde plek van Nederland door uitlaatgassen hadden metingen uitgewezen. Hij stak over en liep via de witte boogpoort de binnenplaats van de universiteitsbibliotheek binnen. De collectie in die eerste jaren van de universiteit bestond niet alleen uit theologische werken, maar ook uit historische, geografische, juridische, filosofische, literaire, biologische, medische en muziekwerken. Dit was het voormalige paleis van koning Lodewijk Napoleon (Wittevrouwenstraat 7-11) ontstaan door samenvoeging en uitbreiding van enkele oudere panden aan de Drift en Wittevrouwenstraat. Het paleis werd gebouwd voor koning Lodewijk Napoleon in 1807 als residentie. De wit gepleisterde balzaal met rondboogvensters in sobere neoclassicistische vormen ligt nu verscholen achter de nieuwbouw van de Universiteitsbibliotheek. Omstreeks 1835 werd de balzaal verbouwd tot boekenmagazijn van

de universiteit en verdeeld in acht compartimenten. De wit gepleisterde toegangspoort met aangrenzende lagere vleugel werd kort na 1834 gebouwd. Het pand Drift 27 werd in 1881 het gecombineerde rijks- en gemeentearchief, maar is nu ingericht als onderdeel van de Letterenbibliotheek. In 1904-'06 volgde aan de Keizerstraat nog een uitbreiding van het boekendepot. De Utrechtse bibliotheek omvatte een van de belangrijkste collecties in de Noordelijke Nederlanden, zowel in omvang als in samenstelling. Geschriften uit de klassieke oudheid, uit de vroege middeleeuwen, uit de grote 12^e en 13^e eeuwse theologie en uit de Moderne Devotie (1375-1500) maakten er deel van uit. De variëteit aan talen was groot. Het merendeel van het materiaal was uiteraard geschreven in het Latijn, maar ook de oude talen Aramees, Syrisch en Grieks en de moderne talen Duits, Frans en Italiaans waren vertegenwoordigd. De bibliotheek werd ondergebracht in het koor van de Janskerk. Pas in 1820 werd dit onderkomen verruild voor een nieuwe behuizing: het door de bekende Utrechtse architect Zocher ontworpen paleis voor koning Lodewijk Napoleon aan de Wittevrouwenstraat. Daar zaten buiten studentes te roken. Het was een plaatje om te herinneren. Vandaag was het vrijdag en dan had hij, toen hij nog werkte, vrij en ging hij meestal naar de UB om research te doen. Hij zag de

fietsenrekken de uitbouw met piramidedaken, die de binnenplaats nog kleiner maakten, en ging wat koffie halen in de letterenbibliotheek die eraan vast was gebouwd, of misschien wel andersom. Overal liepen studentes die elk jaar jonger leken te worden. Hij kwam in het centrale gedeelte van het UB en ging naar de computers om boeken op te speuren. Daarvoor moest je dan een briefje inleveren en werd het desbetreffende boek uit het magazijn gehaald en aan jou overhandigd. Dat ging al jaren zo. Hij bracht er de hele dag door, studerend op de boeken die hij had geleend en aantekeningen makend.

Een aantal maanden geleden vertoefde Reinoud in zijn Wilhelminapark te Utrecht. Ik woonde in de wijk het Wilhelminapark in Utrecht. Ik ging in datzelfde park ook rondjes hardlopen. Ik woonde in de Graaf Adolfstraat in een huis uit het begin van de vorige eeuw. Soms ging hij wel eens naar het nabij liggende rosarium. Centraal in het Wilhelminapark ligt een grote vijver met een paar eilandjes en een fontein. Aan de oever zijn afwisselend grasvelden, bloemenperken en bosschages. In het noorden en zuiden van het park zijn 'speelweiden'. Vooral de grote weide in het zuiden wordt niet alleen gebruikt door individuele recreanten

die er bijvoorbeeld picknicken, voetballen of frisbeeën, maar ook voor evenementen.

Het park wordt doorsneden door een fietspad, dat druk gebruikt wordt door studenten die tussen De Uithof en de binnenstad fietsen. Het standbeeld van koningin Wilhelmina staat langs dit pad en is een van de meerdere kunstwerken in het park. Tevens bevindt zich langs het pad een rijksmonument in de vorm van een theehuis met een rieten dak dat in 1925 is gebouwd naar ontwerp van G. van der Gaast ter vervanging van een paviljoen. Een ander rijksmonument in het park is een in Amsterdamse School vormgegeven bakstenen herdenkingsbank die geplaatst is ter gelegenheid van het jubileum van de Utrechtse burgemeester Fockema Andreae. Verder bevindt zich een bunker in het park die gewaardeerd is als gemeentelijk monument en die sinds 2014 in gebruik is als expositieruimte onder de naam EXbunker.

Het Wilhelminapark maakt deel uit van het beschermde stadsgezicht Utrecht-Oost. Langs het Wilhelminapark liggen twee straten met aaneengesloten herenhuizen die uitkijken op het park. De straat aan de westzijde heet eveneens Wilhelminapark terwijl de straat aan de andere

kant de Koningslaan heet, niet te verwarren met de Koningsweg elders in Utrecht.

De buurt rondom het park wordt ook Wilhelminapark of de Wilhelminaparkbuurt genoemd. Dit geldt vooral voor het gebied aan de noordwestzijde, Wilhelminapark en omgeving in de gemeentelijke wijkenindeling. Het park beslaat ruwweg een derde van dat gebied. Het gebied aan de zuidoostzijde heet veelal de Schildersbuurt naar de straatnamen daar, terwijl het gebied ten westen van de straat Wilhelminapark de oorspronkelijke naam Oudwijk behouden heeft.

Aan de noordpunt van het wandelpark ligt een open gebied zonder huizen maar met een gemengde functie: er lopen enkele verkeerswegen maar liggen ook verschillende grasvelden met bomen. Het maakt integraal deel uit van het parkontwerp, al is het sindsdien wel gewijzigd. Er staan woonhuizen aan de Prinses Marijkelaan en de straat Oudwijk; verder komen minstens acht straten uit op het gebied, waaronder de Emmalaan die een verbinding vormt met het Hogelandse Park verder naar het noorden.

Op het grasveld bij de Prinses Marijkelaan ligt een zwerfkei als gedenksteen voor tien verzetsleden die hier

omkwamen op 7 mei 1945, de dag van de Bevrijding van Utrecht. Ze waren op weg om Anton Mussert te arresteren maar kwamen in botsing met Duitse militairen.

In dit open gebied is ook het rosarium. Daar vlakbij stond ooit midden op een rond grasveld een imposante beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea'). Deze moet omstreeks 1850 geplant zijn op het toenmalige landgoed Het Hoogeland. De boom vormde het eindpunt van de zichtlijn via de Emmalaan vanaf het Hogelandse Park. De 25 meter hoge boom stond dankzij het opvallend rood gekleurde, ongeveer even brede bladerdek bekend als 'de rode beuk'. In 2014 werd echter een infectie met de schimmel *Phytophthora plurivora* ontdekt. Behandeling wist de boom niet te redden en in 2019 werd de beuk doodverklaard en gekapt. Na verontreiniging van de verschimmelde grond is begin februari 2020 een jonge beuk op de zelfde locatie terug geplant.

In de tweede helft van de 19^e eeuw groeide het aantal inwoners van Utrecht sterk en het gebied ten oosten van de Maliebaan kwam in beeld voor nieuwbouw. Dit gebied dat vanouds Oudwijk of het Oudwijkerveld heette, was voornamelijk agrarisch, met verspreide tuinderijen (in Utrecht hoveniers genoemd).

In 1887 kocht de gemeente Utrecht van de familie Ram het landgoed Het Hoogeland aan de noordzijde van dit gebied, bij de Biltstraat. Kort daarop kocht de gemeente ook het Oudwijkerveld. De eigenaar, baron van Boetzelaer van Oosterhout, vroeg veel minder geld dan zijn noordelijke buurman, maar stelde wel een aanvullende voorwaarde: er moesten niet alleen woonhuizen komen, maar ook een openbaar wandelpark.

Een prijsvraag voor een ontwerp van het park leverde zestien inzendingen op. De gemeente vroeg twee deelnemers om hun ontwerpen samen te voegen tot een integraal plan: de tuinarchitecten Hendrik Copijn en Jan Anthony Loran, een technisch tekenaar bij de gemeente Utrecht. Nadat Het Hoogeland was omgevormd tot park, werd aan de zuidkant het Oudwijkerveldpark aangelegd in de Engelse landschapstijl. Het werd in 1898 officieel geopend en toen omgedoopt tot Wilhelminapark ter ere van Wilhelmina die in datzelfde jaar was ingehuldigd als koningin.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kreeg het park tijdelijk de naam Nassaupark.

Je kon in het Wilhelminapark rondjes lopen. Elian had ook één van de banken bezet. Hijgend en puffend zeeg hij naast haar neer.